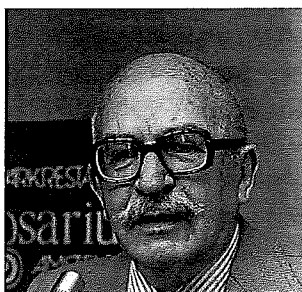

Juryrapport Willem Nagelprijs 2014-2016

De Nederlandse Vereniging voor Criminologie heeft de Willem Nagelprijs ingesteld, vernoemd naar zijn erelid *Willem H. Nagel, 1910-1983*, bestemd voor het beste criminologische proefschrift in een gegeven tijdvak.

Willem Nagel
Foto: Rob Bogaerts Anefo
- Nationaal Archief

Wie was Nagel, dat er een proefschriftprijs naar hem is genoemd? Hij promoveerde zelf in 1949 in Groningen op *“De criminaliteit van Oss”*. Over zijn werk werd verschillend gedacht. In het Biografisch Woordenboek van Nederland zegt Th. van Veen daarover: *“Nagels dissertatie trok de aandacht door de originaliteit van de gebezigde onderzoeksmethode [...], geschreven door een begaafd stilist”*. Met dat laatste was Willem Frederik Hermans het beslist niet eens, een substantieel deel van zijn bekende polemische bundel *“Mandarijnen op Zwavelzuur”* bestaat uit venijnige kritiek op het werk van Nagel (dat hij had geschreven onder zijn literaire pseudoniem J.B. Charles), waarbij zeker ook Nagels stijl het moest ontgelden. De Utrechtse criminoloog Kempe, zelf gepromoveerd op *“De criminaliteit in Utrecht”*, vond daarentegen Nagel zelfs te zeer een

briljant stilist, in een mate dat het de wetenschappelijkheid van het proefschrift schade toebracht. Het gemeentebestuur van Oss vond de tekst van Nagel, wetenschappelijk of niet, en een stilistisch hoogstandje of niet, in ieder geval helemaal niet leuk, en kocht de gehele oplage van de handelseditie van het proefschrift op! Zou Nagel zelf voor de Nagelprijs in aanmerking zijn gekomen, als die in zijn tijd bestaan had? Misschien wel, want in de jaren '40 werd er nog nauwelijks of niet in de criminologie gepromoveerd. Maar ach, óók als je de prijs niet wint, kan het toch nog goed met je aflopen, Nagel is zonder meer een van de spraakmakende criminologen van de jaren '50-'70 geworden.

Hoe het ook zij, onze jury voelde zich zeker aangesproken door Van Veens eerste opmerking, dat Nagels werk vooral ook de aandacht trekt door de originaliteit van de onderzoeksmethode, in zijn geval het combineren van een intensieve bestudering van politiedossiers en rechtbankdossiers van duizenden zaken met het interviewen van een beperkt aantal veroordeelden, politiemensen, reclasseringsambtenaren en gevangenispersoneel, resulterend in een minutieus geconstrueerd beeld van 80 zaken met 67 daders.

Bij onze nominatie van vier proefschriften hebben we dan ook de originaliteit van de gebezigde onderzoeksmethoden een prominente plaats gegeven. Dat was natuurlijk niet het enige criterium, krachtens het prijsvraagreglement dienden we te letten op *helderheid en relevantie van onderzoeksvragen; methodologie; verantwoording van de methodologische keuzes; helderheid van en verantwoord uitgevoerde analyse; theoretische discussie; kritische analyse en argumenten; overall structuur; vernieuwende aanpak en originaliteit; wetenschappelijke impact; maatschappelijke impact; leesbaarheid*. Dat klinkt misschien reuze gestructureerd, maar toch is de praktijk van het jureren niet gemakkelijk. Over menig aspect valt immers wel te twisten, zeker gezien de grote diversiteit van de vier te beoordelen werken.

Voor de finale keuze welk van de vier de prijs krijgt hebben we gedrieën alle vier de betreffende proefschriften opnieuw grondig bestudeerd. Dat waren toch weer 1329 bladzijden, *nicht jeder Doktor lasst sich in der Beschränkung zeigen*. Alle vier de boeken hebben hun verschillende kwaliteiten, waar het éne boek op het ene aspect uitmunt, geldt dat voor het andere boek net weer op een ander aspect. De studie van Cornet valt op door zijn neurobiologische invalshoek en vraagstelling, die van Middelburg door het niet alledaagse onderwerp en het veldwerk dat zij heeft gedaan. Het werk van Hoeben sprong eruit vanwege de methodische vernieuwing, en dat van De Bie vanwege de grote verscheidenheid aan methoden die hij in combinatie heeft gebruikt.

Toch bleek bij onze finale vergadering dat wij drie juryleden het vrij snel eens konden worden welk proefschrift het meeste indruk op ons heeft gemaakt. Zonder dat dit in enig opzicht als een

diskwalificatie van de anderen hoeft te worden opgevat, hebben wij gekozen voor het boek dat een klassieke vraag in de criminologie heeft aangepakt, een vraag die duidelijk in een doorwrochte theoretische beschouwing is gekadreerd, en waar nauwkeurig is uitgezocht welke vragen in dit toch al lang bestaande theoretisch kader nog onbeantwoord zijn gebleven. Het betreffende proefschrift heeft daarop een heldere probleemstelling geformuleerd, en een dataverzamelingsmethodiek ontwikkeld die ingenieus en arbeidsintensief is. De auteur heeft die dataverzameling zelf krachtig vormgegeven en gecoördineerd. Met de rijke verzamelde data, die voor Nederland uniek en ook in internationale context uitzonderlijk zijn, werden state-of-the-art analyses uitgevoerd, waarbij verschillende aspecten van de vraagstelling afzonderlijk en in samenhang zijn onderzocht. De studie heeft zijn aanpak ook in een internationale comparatieve context geplaatst en beschouwd. Tenslotte heeft de auteur een heldere bespreking gewijd aan wat de bevindingen betekenen voor de vraagstelling, de criminologische theorie, en de toepasbaarheid van het gevondene in een maatschappelijke context. Last but not least, het boek is prettig en begrijpelijk geschreven, ondanks de toch lang niet eenvoudige stof.

Het is de jury van de Willem Nagelprijs 2014-2016 een groot genoegen de prijs te mogen toekennen aan een studie naar verband tussen rondhangen en jeugdcriminaliteit, het mooie proefschrift "Hanging Out and Messing About" waarop Evelien Hoeben in maart 2016 aan de Vrije Universiteit cum laude is gepromoveerd, gebaseerd op haar werk aan het NSCR. Wij feliciteren haar van harte met het behalen van deze prijs, en laten in deze gelukwensen ook haar promotoren delen, Gerben Bruinsma (VU/NSCR), Lieven Pauwels (Gent) en Frank Weerman (EUR/NSCR).

Amsterdam, 13 december 2017

Henk EIFFERS
Maartje Weerdesteijn
Maartje van der Woude